

Klauwproblemen door ziekte van Mortellaro komen vaak via pinken en droge koeien in melkveekoppel

Klauwgezondheid kan nog heel veel beter

Op een doorsnee melkveebedrijf loopt één op de tien koeien kreupel. Maar dat is nog maar het topje van de ijsberg, zeggen de oprichters van het Nederlands Klauwgezondheidscentrum (NKGC), een initiatief van drie rundveedierenartsen. 'We zijn nog te veel geneigd ons te richten op behandelen in plaats van preventie', aldus dierenarts Jan Lievaart.

tekst **Jorieke van Cappellen**

Een melkveehouder wordt het meest chagrijnig van kreupele koeien', is de overtuiging van rundveedierenarts en onderzoeker Jan

Lievaart uit Bathmen. Kreupele koeien kosten tijd en bederven daarmee het werkplezier. 'Maar ook de pijn die een koe heeft, wordt als zeer onprettig er-

varen.' Samen met collega-dierenartsen Marcel Drint en Gerben Meerema is Jan Lievaart initiatiefnemer van het pas gestarte Nederlands Klauwgezondheidscentrum (NKGC). Het centrum richt zich specifiek op het samenbrengen en uitwisselen van kennis over klauwgezondheid en het gericht adviseren van melkveehouders met klauwproblemen bij de koeien (zie kader).

80 procent koeien heeft 'iets'

Is het dan zo slecht gesteld met de klauwgezondheid van Nederlandse melkkoeien? Echt veel data zijn er niet, maar uit een studie uit 2000 van dierenarts en onderzoeker Joan Somers, verdeeld over 86 Nederlandse melkveebe-

Voor de koppelbehandeling op een bedrijf maakt het NKGC gebruik van een Deense bekapbox, die de koe in haar geheel kan liften

Jan Lievaart: 'Kennis van klauwverzorging is Nederlands exportproduct'

Het Nederlands Klauwgezondheidscentrum, dat is opgericht door rundveedierenartsen Marcel Drint, Gerben Meerma en Jan Lievaart, is op 1 september 2013 officieel van start gegaan. Lievaart neemt grotendeels de organisatie van workshops, studieavonden en praktijk-

drijven, blijkt dat maar 20 procent van de koeien volledig gezonde klauwen heeft. 'Dit beeld zien we bevestigd in koppels die binnen ons centrum worden bekapt. Zeker 80 procent heeft dus iets', zegt Lievaart. 'Maar veel van deze dieren merk je als veehouder niet op omdat ze niet direct kreupel zijn. Maar ondertussen lopen voeropname en melkproductie wel terug en zitten de koeien minder goed in hun vel.'

Volgens Lievaart is er zeker wel aandacht voor klauwgezondheid, maar in de praktijk is het gericht verbeteren van de klauwgezondheid niet gemakkelijk. 'Anders dan bij melkproductie of uiergezondheid zijn we nog niet ver met het op grote schaal periodiek verzamelen van kengetallen over klauwgezondheid. Een melkveehouder weet vaak niet exact hoeveel van zijn koeien een zoolzweer of mortellaro hebben. Het initiatief Digiklauw is hierin al wel een duidelijke stap in de goede richting.'

Ook wordt soms te gemakkelijk gezegd dat klauwproblemen puur een voer kwestie zijn. 'Bij zoolbloedingen en zoolzweren is het vaak een combinatie van voeding en omgeving.'

Pinken slepen mortellaro in

Algemene kennis over klauwgezondheid is er onder melkveehouders wel, vindt Lievaart. 'Melkveehouders zijn vaak hoger opgeleid en weten prima hoe ze een kreupele koe moeten herkennen en wat je eraan kunt doen. Er is echter meer kennisverdieping nodig.' Dat kennis soms erg verspreid is, maakt het niet gemakkelijk. 'Ook bij dierenartsen en rundveeadviseurs ontbreekt het soms aan extra kennis, omdat zij zich ook

onderzoek voor zijn rekening. 'Doel is om melkveehouders meer kennis bij te brengen en handvatten te geven om de klauwgezondheid op een hoger peil te brengen.'

Vóór de start van het NKGC werkte Lievaart na zijn studie diergeneeskunde zes jaar aan de faculteit Diergeneeskunde in Utrecht en daarna vijf jaar als dierenarts in Australië, waar hij diverse onderzoeksprojecten leidde. De kennis over klauwverzorging deed hij echter grotendeels op in Nederland. 'Nederland staat wereldwijd goed bekend om zijn kennis over klauwverzorging bij rundvee en zijn goed opgeleide klauwverzorgers. Kennis over klauwverzorging is

moeten bezighouden met tal van andere gezondheidsaspecten', zegt Lievaart. 'Bovendien zijn we erg geneigd alleen de behandelkant van klauwproblemen te belichten. Zeker 90 procent van de boeken, studieavonden en andere informatie gaat over zaken als: hoe herken je mortellaro, hoe behandel je een zoolzweer?' Daarnaast berusten genomen maatregelen veelal op de eigen ervaring van veehouders, geeft Lievaart aan. 'Neem klauwenbaden. Hoe vaak moet je deze nu toepassen en wat is de juiste verhouding voor de oplossing die erin moet? Iedereen doet dit op zijn eigen manier, waardoor een behandeling soms niet het resultaat heeft waarop de veehouder hoopte.'

Ook is het belangrijk om te kijken naar andere diergroepen op het bedrijf. Melkveehouders besteden namelijk vooral veel aandacht aan het melkveekoppel. 'De klauwbaden zijn er voor het melkvee en liggen niet bij de pinken of droge koeien, waardoor de kans groot is dat juist deze groep dieren telkens de ziekte van Mortellaro in het melkveekoppel brengt.'

Als een veehouder aanklopt bij het NKGC om advies, komt het centrum eerst met een eigen bekapbox op het bedrijf om alles te registreren voor een 'nulmeting'. Lievaart: 'We geven er de voorkeur aan om het hele koppel inclusief een aantal pinken een keer te bekappen, zodat we de klauwgezondheid goed in beeld hebben en gericht kunnen adviseren.'

Voor de koppelbehandeling op een bedrijf maakt het NKGC gebruik van een Deense bekapbox, die de koe in haar geheel kan liften. Het NKGC registreert eventuele aandoeningen met een eigen registratiesysteem. 'Hierdoor kunnen we

echt een Nederlands exportproduct.' Het NKGC is een zuiver commercieel centrum. 'We krijgen voornamelijk geen subsidies van bijvoorbeeld overheden. Wel onderhouden we zeer nauw contact met bijvoorbeeld dierenartsen, de Gezondheidsdienst voor Dieren, bedrijven in klauwverzorgingsproducten en farmaceuten, zodat we zo veel mogelijk kennis kunnen bundelen en beschikbaar kunnen maken voor melkveehouders.' Ook zit er gericht praktijkonderzoek in de pijplijn. Zo start binnenkort een onderzoek naar de meest effectieve behandeling voor mortellaro. 'Ook willen we onderzoeken welk type voetbad nu echt het meest effectief is.'

altijd snel over eigen data beschikken.' Ook is er de mogelijkheid om tien koeien uit het koppel een tijdje te volgen met een sensor aan de poot om het lopen en liggedrag goed in beeld te krijgen. Aan de hand van de resultaten kan de melkveehouder gerichte maatregelen treffen.

Opdrijfhek is geen aanduwhek

In de stallenbouw moet nog meer rekening worden gehouden met het ontzien van de klauwen, zeker gezien het feit dat koeien veel op beton moeten lopen. Strossen of roosters met een rubber top laag zijn verreweg het beste voor klauwen. Lievaart: 'Een betonvloer is goed mogelijk, maar als een koe wil liggen of vreten, moet ze die kans ook krijgen om te veel belasting op de klauwen te voorkomen. De meeste problemen zien we bij stallen die overbezet zijn. Voor elke koe moet er een ligplek en een vreetplek zijn.' Rubbermatten op plaatsen waar koeien moeten omdraaien, brengen vaak al veel verbetering. Lievaart is geen fan van opdrijfhekken voor de wachtruimte. 'Een opdrijfhek wordt nogal eens gebruikt als aanduwhek. Koeien worden te veel op elkaar gedrukt, waardoor de klauwen onnodig worden belast.'

Preventie is dus het toverwoord. 'Zit er als melkveehouder bovenop, zeker met de steeds groter wordende koppels koeien. Als je in 2015 driehonderd koeien wilt melken en je hebt klauwproblemen, dan loop je steeds achter de feiten aan. Besteed 80 procent van de tijd aan preventie. Dan hoef je maar 20 procent in klauwproblemen te steken in plaats van andersom.' |